

CUSSEGL GROND

Sessiun da zercladur 2023

Incumbensa da la fracziun da l'Allianza dal Center concernent ina iniziativa dal chantun per ina nova planisaziun dal territori (emprim sutsegnader Cramer)

Il Grischun ha memia pauc spazi d'abitar. En ils centers, en las destinaziuns turisticas, ma pli e pli er en il territori rural mancan adina dapli abitaziuns. La dumonda crescha d'in cuntin, entant che la purschida stagnescha. D'ina vart è quai d'attribuir a las consequenzas da la Lescha federala davart las abitaziuns secundaras (LAS; CS 702), e da l'autra vart er a la Lescha federala davart la planisaziun dal territori (LPT; CS 700). La LAS scumonda da construir novas abitaziuns secundaras ed augmenta uschia il squitsch sin las abitaziuns tenor il dretg vegl, che pon vegnir utilisadas libramain (art. 10 ed art. 11 al. 1 LAS). A medem temp pretenda però la LPT da reducir zonas da construcziun surdimensionadas (art. 15 al. 2 LPT). Ultra da quai s'augmentan las pretensiuns envers la planisaziun dal territori cuntinuadamain, perquai ch'i ston vegnir resguardads adina dapli plans sectorials, concepts ed inventaris. Il dischurden da prescripziuns n'è strusch pli surveiaivel e fa che la planisaziun dal territori daventa ina vaira sfida per las vischnancas, per las proprietarias ed ils proprietaris da bains immobiliars, per ils biros da planisaziun sco er per il chantun. Betg sco ultim è quai ina consequenza da la legislaziun federala, cumbain che la Confederaziun ha mo ina cumpetenzza legislativa fundamentala. En l'art. 75 al. 1 da la Constituziun federala (Cst.; CS 101) vegni prescrit, che la Confederaziun fixeschia ils princips da la planisaziun dal territori, ma ch'ils chantuns sajan cumpetents per la planisaziun dal territori che serve ad in'utilisaziun cunvegnetta e spargnusa dal terren ed ad in'urbarisaziun ordinada dal territori. La Confederaziun interpretescha dentant la cumpetenzza legislativa fundamentala en moda blier memia vasta. La Confederaziun influenzescha adina pli fitg la planisaziun chantunala dal territori, quai cun fixar adina dapli prescripziuns materialas per exempel en il sectur dal plan directiv (cf. art. 8a LPT, tenor il qual ils chantuns ston fixar sin basa dal dretg federal [!], quant gronda che la surfatscha d'abitadi duai esser, co che tala vegn repartida en il chantun e co che l'engrondiment duai vegnir coordinà sin plaun regiunal) u cun determinar grondas pretensiuns envers las zonas da construcziun gia sin il stgalim da la lescha (art. 15 LPT. Las consequenzas da las explicaziuns detagliadas èn uschia in dumber da regulaziuns memia grond en l'Ordinaziun davart la planisaziun dal territori [OPT; CS 700.1]). Ultra da quai concedan differentas disposiziuns d'ordinaziun a la Confederaziun in dretg da far recurs cunter decisiuns chantunalas. Perquai datti adina puspè proceduras da meds legals da l'Uffizi federal da svilup dal territori (ARE) che han consequenzas considerablas per ils chantuns (cf. sentenza dal Tribunal federal 1C_62/2018 dals 12 da december 2018 concernent las zonas da mantegniment). Questas tendenzas ston vegnir franadas: La Confederaziun sto puspè sa restrenscher a la cumpetenzza legislativa fundamentala che sto tegnair quint dals differents interess e da las differentas sfidas dals chantuns.

Las sutsegnadras ed ils sutsegnaders incumbenseschan perquai la Regenza d'inoltrar a la Confederaziun ina iniziativa dal chantun che pretenda:

1. La Constituziun federala sto vegnir respectada. En il sectur da la planisaziun dal territori sa concentrescha la Confederaziun sin ina cumpetenzza legislativa fundamentala. Ella desista da far prescripziuns materialas als chantuns. La libertad d'agir maximala en il sectur da la planisaziun dal territori resta en la cumpetenzza dals chantuns.
2. La Confederaziun lascha als chantuns la libertad d'agir maximala en il sectur dal construir ordaifer la zona da construcziun, sco p.ex. la concepziun da la garanzia dal possess actual d'edifizis d'abitar tenor il dretg vegl en il senn da l'art. 24c LPT (tranter auter edifizis d'aclas). En il senn da la Constituziun federala sa restrenscha la Confederaziun da fixar regulaziuns che permettian da far renovaziuns, midadas parzialas, engrondiments moderads sco er reconstrucziuns, sche l'identitad vegn mantegnida e sche las finamiras ed ils princips da la planisaziun dal territori (art. 1 e 3 LPT) vegnan observads. Igl è alura chausa dals chantuns da reglar ils detagls, per exempel areguard il mantegniment da l'identitad. En cas d'edifizis commercials ston vegnir garantì (art. 37a LPT), ch'igl è pussaivel da disfar e da reconstruir tals incl. da spustar lur posiziun sco er d'engrondir moderadamain fin 30 % la surfatscha che vegn utilisada cuntrari a la zona (sur 100 m²).
3. En il sectur dals plans directivs lascha la Confederaziun als chantuns la libertad d'agir maximala ed ella na fa naginas prescripziuns materialas per la relaziun tranter il chantun e las vischnancas. Per quest intent sto vegnir revedì l'art. 8a al. 1 lit. a LPT. Quel prescriba numnadamain, ch'il plan directiv stoppia fixar, quant gronda che la surfatscha d'abitadi totala duai esser, co che tala vegn repartida en il chantun e co che l'engrondiment da questa surfatscha duai vegnir coordinà sin plaun regiunal.
4. La Confederaziun lascha als chantuns la libertad d'agir maximala per determinar e per dimensiunar las zonas da construcziun. Per quest intent ston vegnir revedidas las disposiziuns executivas en la OPT concernent il basegn previsibel da zonas da construcziun (art. 15 al. 1 LPT) e concernent la reducziun da las zonas da construcziun surdimensionadas (art. 15 al. 2 LPT).
5. La Confederaziun desista da prender meds legals cunter decisiuns chantunalas. Per quest intent ston vegnir abolids l'art. 48 al. 4 OPT e l'art. 10 da l'Ordinaziun davart las abitaziuns secundaras (OAS; DG 702.1).

Ultra da quai vegn la Regenza incumbensada da s'engaschar en tut las organizaziuns, en tut ils gremis ed en tut las autoritads da decisiun politicas, per che la Confederaziun adempleschia ils puncts menziunads qua survart.

Crameri, Maissen, Derungs, Beeli, Berther, Bettinaglio, Binkert, Brunold, Collenberg, Danuser (Cazas), Epp, Föhn, Furger, Gansner, Heini, Kohler, Lamprecht, Loepfe, Mani, Messmer-Blumer, Michael Beni (Donat), Righetti, Sax, Spagnolatti, Tanner, Tomaschett, Ulber, Widmer, Zanetti (Sent), Zanetti (Landquart)